

यस्मात्तस्मादधोक्षजः ; (2) द्यौरक्षं पृथिवी चाधस्तयोर्यस्मादजायत । मध्ये वैराजरूपेण ततोऽधोक्षज इष्यते ॥ -अधस् See above. -उपासनम् sexual intercourse. -अङ्गम्, -द्वारम्, -मर्म the anus ; Pudendum Muliebre. -करः the lower part of the hand (करम). -करणम् excelling, defeating, degradation ; K. 202 ; so °क्रिया ; सहते न जनोप्यधःक्रियाम् Ki. 2. 47. degradation, dishonour. -खननम् undermining. -गातिः f., गमनम् -पातः 1 a downward fall or motion, descent ; going downwards. -2 degradation, downfall, going to perdition or hell ; मूलानामधोगतिः K. 41 (where °ति has both senses) ; °तिम् आयाति Pt. 1. 150 sinks, comes down (feels dishonoured) ; Ms. 3. 17 ; अरक्षितारमत्तारं नृपं विद्यादधोगतिम् 8. 309 destined to go to hell. -गन्तु m. one who digs downwards, a mouse. -ग-घ-ण्टा [अधरात् अधस्तादरभ्य घण्टेव तदाकारफलत्वात्] a plant Achyranthes Aspera (अपामार्ग. Mar. आघाडा). -चरः [अधः खनित्वा चरति-अच्] 1 thief. -2 one who goes downwards. -जानु n. the lower part of the knee. -ind. below the knee. -जिह्विका [अल्पा जिह्वा जिह्विका, अधरा जिह्विका] the uvula (Mar. पडजीभ). -तलम् the lower part or surface ; शय्या°, खद्वा°. -दिश f. the lower region, the nadir ; the southern direction. -दृष्टि a. casting a downward look ; a posture in Yoga ; करणान्यबहिष्कृत्य स्थाणुवनिश्चलात्मकः । आत्मानं हृदये ध्यायेत् नासाग्रन्यस्तलोचनः ॥ इति योगसारे. cf. also Ku. 3. 47. (-ष्टिः) a downward look. -पदं [अधोवृत्ति पदं, पादस्याधःस्थानं वा] the place under the foot, a lower place. -पातः = °गति q. v. above. -पुष्पी [अधोमुखानि पुष्पाणि यस्याः] Names of two plants अवाक्-पुष्पी (Pimpinella Anisum) and गोजिह्वा Elephantopus Scaber). -प्रस्तरः a seat of grass for persons in mourning to sit upon. -भक्तम् [अधरं भक्तं यस्मात्] a dose of water, medicine &c. to be taken after meals &c. (भोजनान्ते पीयमानं जलादिकम्). -भागः 1 the lower part (of the body) ; पूर्वभागो गुरुः पुंसामधोभागस्तु योषितां Suśr. -2 the lower part of any thing, the region below, down below ; °व्यवस्थितं किञ्चित्पुरमालोकितं Pt. 1. situated down below, See पाताल. -भूः f. lower ground, land at the foot of a hill. -मुख, -चदन a. having the face downwards ; °स्त्री तिष्ठति ; °स्त्रैः पात्रिभिः R. 3. 57. -2 head-long, precipitate, flying downwards. -3 upside down, topsyturvy. (-खः) N. of Viṣṇu. (-खा, -खी) N. of a plant गोजिह्वा. (-खम्) (नक्षत्रम्) 1 flying downwards, having a downward motion ; these nakṣatras are : मूलाश्लेषा कृत्तिका च विशाखा भरणी तथा । सघा पूर्वात्रयं चैव अधोमुखगणः स्मृतः ॥ Jyotiṣa. -2 N. of a hell. -यन्त्रम् a still. -रक्तपित्तम् discharge of blood from the anus and urethra. -राम a. [अधोभागे रामः शुद्धः, दृष्टितर्पकत्वात् तस्य रामत्वम्] having a white colour or white marks on the lower part of the body (said of a goat) ; -लम्बः 1 a plummet. -2 a perpendicular. -3 the lower world. -वर्चस्व a. strong in the lower regions ; whose lustre penetrates downwards. -वशाः Pudendum Muliebre. -वायुः [अधोगामी वायुः शाक. त.] breaking wind, flatulency. -वेदः to marry a second wife when the first is alive. -शय, -च्य a. sleeping

on the ground. (-च्य) sleeping on the ground ; अमीन्धनं भैक्षचर्यामधःशय्यां गुरोर्हितम् । आसमावर्तनात् कुर्यात्कृतोपनयनो द्विजः ॥ Ms. 2. 108. -शिरस् a. -मुख (n.) N. of a hell. -स्थ, -स्थित a. situated below, -खस्तिकम् the nadir.

अधिरोपः Accusation ; पक्षपाताधिरोपस्य कारणानि च पञ्च वै Sukra. 4. 528.

अधिचेत्तव्या (-वेद्या) A woman fit to be married as a second wife.

अधिश्चित a. Heated ; Bhāg. 10. 9. 5.

अधोपहासः [अधः अधोभागस्य योन्याः उपहासः छान्दसः सन्धिः, स्त्रीणामधोभागस्य उपहसनम् Tv.] Ved. Sexual intercourse.

अधस्तन a. (-नी f.) [अधोभवः अधस्-टपु तुद् च] 1 Lower, situated beneath. -2 Prior, previous.

अधस्तरा (मा) म् ind. [अतिशयेनाधः] Very low.

अधस्तात् adv. or prep. [अधर-अस्ताति, अध् आदेशः P. V. 3. 39-40.] Down, below, under, beneath, underneath &c. (with gen.), See अधः, अधस्तान्नोपदध्याच्च Ms. 4. 54 ; धर्मेण गमनमूर्ध्वं गमनमधस्ताद्भवत्यधर्मेण Śaṅkhyā K ; °तादागतः Pt. 3 ; तस्याधस्ताद्वयमपि रतास्तेषु पर्णोटजेषु U. 2. 25 ; यस्य सर्वमेवाधस्ताद् गतं K. 289 ; gone to hell.

अधामार्गवः [न धीयते अधाः, तादृशं मार्गम् ; वाति वा-क Tv.] = अपामार्ग q. v.

अधारणक a. [न. त.] Not profitable ; °कं ममैतत्स्थानं Pt. 2.

अधिः [आधीयते दुःखमनेन आधा कि वा. पृ. हखः] 1 Mental pain or agony, See आधिः -2 A woman in her courses. (= अवि.)

अधि ind. 1 (As a prefix to verbs) over, above ; (अधिकार) ; °स्था to stand over ; °कृ to place over or at the head of ; °रूह् to grow over or above ; over and above, besides, in addition to (आधिक्य) ; fully, completely (अतिशय, विशेष), to get something in addition to another ; अधिगत्य जगत्यधीश्वरात् having obtained fully, अधि intensifying the meaning of the root ; इतो वा सातिमीमहे दिवो वा पार्थिवादधि Rv. 1. 6. 10 ; (अधीमहे आधिक्येन याचामहे). -2 (As a separable adverb) Over, above, from above (mostly Vedic) ; षष्टिर्वीरासो अधि षट् Rv. 7. 18. 14. -3 (As a preposition) with acc. (a) Above, over, upon, in (उपरि) ; ये दन्तमधिजायते नाडी तं दन्तमुद्धरेत् Suśr. अध्याधि Just above ; लोकानुपशुपयोस्तेऽधोऽधोऽध्यधि च माधवः Bopadeva ; with gen. also ; ये नाकस्याधि रोचने दिवि Rv. 1. 19. 6 above the sun ; °वटपि Śi. 7. 35 ; °त्वत् 7. 41 ; °रजनि at night. अधिरजनि जगाम धाम तस्याः 52. (b) with reference to, concerning, in the case of, on the subject of (अधिकृत्य) (mostly in adverbial compounds in this sense) ; हरौ इति अधिहरि ; so अधिस्त्रि ; कृष्णमधिकृत्य प्रवृत्ता कथा अधिकृष्णम् ; so °ज्योतिषम्, °लोकम्, °दैवम्, °दैवतम् treating of stars &c. ; पुरन्धि Śi 6. 32 in the case of women. (c) (With abl.) Just over, more than (अधिक) ; सत्त्वादधि महानात्मा Kath. ; अविदितादधि (d) (With loc.) Over, on or upon,